

מהדורה למורה

חנוכה – חג האורים

טקסט מידעי, חידות חנוכה, תפזורת, תשבץ וכתיבה

כיתות	כיתות ב'–ו'
סוג	חגים
רמות בחוברת	רמה רגילה (כיתות ג'–ד') | רמה מתקדמת (כיתות ה'–ו') | רמה מותאמת – עולים וחנ"מ (כיתות ב'–ג' • עולים • חנ"מ)
מטרות	הכרת סיפור החג ומנהגיו • הבחנה בין אירוע היסטורי למסורת • אוצר מילים של החג • ערך: להביא אור לאחרים
מיומנויות	הבנת הנקרא • רצף • חשיבה • כתיבה

מהלך מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק')	חידה ראשונה על הלוח: "יש לנו שמונה אחים ועוד אחד גבוה..."
קריאה (10 דק')	קריאה וסימון מילות אור.
חידות ומשחק (20 דק')	חלק ב' בזוגות – תחרות חידות.
סיום (10 דק')	"האור שלי" + כרטיס יציאה.

✅ מפתח תשובות

רמה רגילה • כיתות ג'–ד'

1. מחנוכת בית המקדש מחדש
2. הסדר הנכון: 1. אנטיוכוס אסר לקיים את מצוות התורה; 2. החשמונאים מרדו; 3. המכבים שחררו את ירושלים; 4. חנכו מחדש את בית המקדש
3. כדי לפרסם את הנס לכל מי שעובר בחוץ (פסקה 5).
4. 1. השמש 2. סביבון 3. סופגנייה 4. לביבה 5. פך השמן 6. חג החנוכה
5. המילים: חנוכייה, סביבון, שמש, נס, שמן, מכבים, כסלו
6. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.

רמה מתקדמת • כיתות ה'–ו'

1. היסטורי: מרד החשמונאים, שחרור ירושלים, חנוכת המקדש; מסורת/מנהג: נס פך השמן (מסורת מהתלמוד), סביבון, סופגניות.
2. בארץ: נ ג ה פ – "נס גדול היה פה"; בחו"ל: נ ג ה ש – "היה שם". הנס קרה בארץ ישראל, ולכן הנקודה היא מיקום האומר.
3. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.
4. פך השמן; חג החנוכה; חנוכייה; יהודה המכבי
5. מאוזן: 4. חשמונאים, 6. שמן | מאונך: 1. מקדש, 2. כסלו, 3. סביבון, 5. מתתיהו, 6. שמש
6. תשובה אישית – לבדוק התאמה לשאלה ולטקסט.

רמה מותאמת – עולים וחנ"מ • כיתות ב'–ג' • עולים • חנ"מ

1. שמונה
2. סופגניות
3. ציור אישי – לבדוק שהציור מתאים להוראה.
4. המילים: נר, אור, שמש, נס, סביבון

💡 טיפים להוראה ולהתאמה

- כל החידות מקוריות; אפשר להדביק את כרטיסי החידות על קרטון ולהשתמש כמשחק כיתתי.
- עובדות: כ"ה בכסלו, שמונה ימים, נ ג ה פ בארץ / נ ג ה ש בחו"ל, השמש – הנר התשיעי.
- נס פך השמן מוצג כמסורת מהתלמוד; מרד החשמונאים וחנוכת המקדש – כאירוע היסטורי.
- בטיחות: הדלקת נרות רק עם מבוגר.

רמה רגילה

חנוכה – חג האורים

טקסט מידעי, חידות חנוכה, תפזורת, תשבץ וכתיבה

כיתות ג'–ד'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חלק א'

קוראים ומבינים

קראו את הטקסט וסמנו במרקר כל מילה הקשורה לאור.

חנוכה – חג האורים

1. חנוכה נחגג שמונה ימים, החל מכ"ה (25) בחודש כסלו. זה חג שמגיע בחורף, כשהלילות ארוכים וחשוכים – ודווקא אז אנחנו מדליקים אור.
2. לפני יותר מאלפיים שנה שלטו בארץ ישראל מלכים יוונים־סורים. המלך אנטיוכוס אסר על היהודים לקיים את מצוות התורה, והכניס פסלים לבית המקדש. משפחת **החשמונאים**, בהנהגת מתתיהו ובניו, מרדה בשלטון. בראש הלוחמים עמד **יהודה המכבי**.
3. אחרי שנים של מאבק שחררו המכבים את ירושלים, ניקו את בית המקדש וחנכו אותו מחדש. מכאן שם החג: **חנוכה** – חנוכת המקדש.
4. לפי מסורת שמופיעה בתלמוד, כשרצו להדליק את המנורה במקדש מצאו רק **פך שמן** קטן אחד, שהספיק ליום אחד בלבד. אבל קרה נס, והשמן דלק שמונה ימים. לכן מדליקים נרות שמונה ימים, ומוסיפים נר בכל ערב.
5. בחנוכייה יש שמונה קנים ועוד נר מיוחד – ה**שמש**, שבעזרתו מדליקים את כל השאר. נהוג להציב את החנוכייה ליד החלון או בפתח הבית, כדי לפרסם את הנס לכל מי שעובר בחוץ.
6. בחנוכה אוכלים מאכלים מטוגנים בשמן, כמו **סופגניות** ו**לביבות**, ומשחקים ב**סביבון**. בארץ כתובות על הסביבון האותיות נ, ג, ה, פ – ראשי התיבות של "נס גדול היה פה". מחוץ לארץ כתוב במקום הפ" א ש': "נס גדול היה שם".

1 מאיפה בא השם "חנוכה"? (איתור)

① מהמילה "חניה"

② מחנוכת בית המקדש מחדש

③ משם של מלך

④ מהמילה "חנות"

חנוכה – חג האורים · כיתות ב'–ו' · יצרה: רוית ראש בן ישי

2 **סדרו את האירועים (1–4).** רצף

- [ ] אנטיוכוס אסר לקיים את מצוות התורה
- [ ] החשמונאים מרדו
- [ ] חנכו מחדש את בית המקדש
- [ ] המכבים שחררו את ירושלים

3 **למה מציבים את החנוכייה ליד החלון?** הבנה

חלק ב'

חידות חנוכה

גזרו את כרטיסי החידות. פתרו – וכתבו את התשובה מאחור.

❓ **יש לנו שמונה אחים ועוד אחד גבוה – הוא מדליק את כולנו ובכל זאת לא נספר. מי הוא?**

❓ **אני מסתובב ומסתובב, ובסוף נופל על צד אחד. עליי ארבע אותיות. מי אני?**

❓ **עגולה, מתוקה, ריבה בבטן ואבקת סוכר על הראש. מי אני?**

❓ **עשויה מתפוחי אדמה, מטוגנת ופריכה. מי אני?**

❓ **קטן הייתי – ליום אחד בלבד הספקתי, אבל שמונה ימים הארתי. מי אני?**

❓ **בחודש כסלו אני מגיע, שמונה ימים של אור אני מביא. מי אני?**

4 **כתבו את פתרונות החידות לפי הסדר (1–6).** חידות

1	2	3	4	5	6

5 **מצאו בתפזורת את מילות החג.** משחק

חנוכייה | סביבון | שמש | נס | שמן | מכבים | כסלו

נ	ג	ל	ע	נ	פ	מ	ש	ו	ק
י	ק	ב	י	ג	א	כ	פ	ל	ח
ש	מ	ש	ע	ה	כ	ב	י	י	כ
ס	ס	ג	ס	ו	ס	י	ח	ע	א
ס	ע	א	ב	ע	ל	ם	נ	ד	ס
ר	ג	ע	י	נ	ו	ש	ו	א	ה
ח	מ	ל	ב	ס	ב	צ	כ	ב	ת
ש	מ	ר	ו	כ	ע	פ	י	ת	ש
ת	ש	ג	ן	ח	כ	ד	י	ג	מ
צ	ד	ח	א	מ	ש	ב	ה	ד	ן

חלק ג'

האור שלי

כתיבה אישית.

6 **המכבים הביאו אור בזמן חושך. איך אתם יכולים להביא "אור קטן" למישהו השבוע? כתבו שתי הצעות.** ערכים

_____

_____

_____

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🕎

עובדה אחת על חנוכה:

_____

האור שאביא השבוע:

_____

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מתקדמת

חנוכה – חג האורים

היסטוריה ומסורת, חידות, תשבץ וכתבה

כיתות ה'–ו'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חלק א'

היסטוריה ומסורת

שימו לב: בטקסט יש מידע היסטורי ויש מסורת. סמנו כל אחד בצבע אחר.

חנוכה – חג האורים

1. חנוכה נחגג שמונה ימים, החל מכ"ה (25) בחודש כסלו. זה חג שמגיע בחורף, כשהלילות ארוכים וחשוכים – ודווקא אז אנחנו מדליקים אור.
2. לפני יותר מאלפיים שנה שלטו בארץ ישראל מלכים יוונים־סורים. המלך אנטיוכוס אסר על היהודים לקיים את מצוות התורה, והכניס פסלים לבית המקדש. משפחת **החשמונאים**, בהנהגת מתתיהו ובניו, מרדה בשלטון. בראש הלוחמים עמד **יהודה המכבי**.
3. אחרי שנים של מאבק שחררו המכבים את ירושלים, ניקו את בית המקדש וחנכו אותו מחדש. מכאן שם החג: **חנוכה** – חנוכת המקדש.
4. לפי מסורת שמופיעה בתלמוד, כשרצו להדליק את המנורה במקדש מצאו רק **פך שמן** קטן אחד, שהספיק ליום אחד בלבד. אבל קרה נס, והשמן דלק שמונה ימים. לכן מדליקים נרות שמונה ימים, ומוסיפים נר בכל ערב.
5. בחנוכייה יש שמונה קנים ועוד נר מיוחד – ה**שמש**, שבעזרתו מדליקים את כל השאר. נהוג להציב את החנוכייה ליד החלון או בפתח הבית, כדי לפרסם את הנס לכל מי שעובר בחוץ.
6. בחנוכה אוכלים מאכלים מטוגנים בשמן, כמו **סופגניות** ו**לביבות**, ומשחקים ב**סביבון**. בארץ כתובות על הסביבון האותיות נ, ג, ה, פ – ראשי התיבות של "נס גדול היה פה". מחוץ לארץ כתוב במקום הפ" א ש': "נס גדול היה שם".

כיתות ב'–ו'
יצרה: רוית ראש בן ישי

1 הבחינו: מה מבוסס על אירועים היסטוריים, ומה מסורת? היסטוריה או מסורת

מרד החשמונאים	משחק בסביבון	חנוכת המקדש מחדש
שחרור ירושלים	נס פך השמן	אכילת סופגניות

📜 אירוע היסטורי	🕯️ מסורת ומנהג

2 הסבירו את ההבדל בין האותיות על הסביבון בארץ ובחוץ לארץ. מה הוא מלמד? הסקה

3 "פרסום הנס" – למה, לדעתכם, היה חשוב לחכמים שכולם יראו את הנרות? פרשנות

חלק ב'

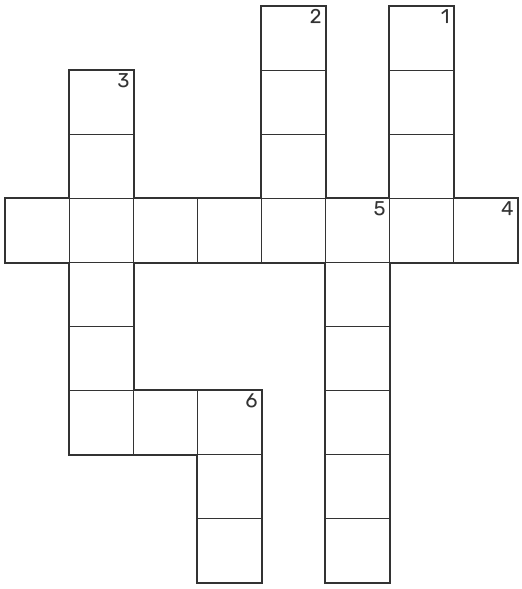
חידות ותשבץ

חידות מקוריות + תשבץ.

4 פתרו את החידות. חידות

החידה	הפתרון
קטן הייתי – ליום אחד בלבד הספקתי, אבל שמונה ימים הארתי. מי אני?	
בחודש כסלו אני מגיע, שמונה ימים של אור אני מביא. מי אני?	
עומדת ליד החלון, כל ערב מוסיפים לי עוד אור. מי אני?	
הייתי מנהיג הלוחמים, ושמי נשמע כמו "מקבת" – פטיש. מי אני?	

5 פתרו את התשבץ. (תשבץ)

מאוזן ←

4. שם המשפחה שמרדה (8)

6. ממנו היה פך קטן (3)

מאונך ↓

1. חנכו אותו מחדש (4)

2. החודש שבו מתחיל החג (4)

3. עליו נ ג ה פ (6)

5. אבי המשפחה המורדת (6)

6. הנר שמדליק את כולם (3)

חלק ג'

כתיבה: כתבה לעיתון

כתבו כתבה קצרה כאילו אתם עיתונאים בימי החשמונאים.

6 כתבו כתבה (6–8 שורות) עם כותרת, על חנוכת המקדש. כללו: מי? מה? איפה? מתי? למה? (כתיבה)

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🕎

ההבדל בין היסטוריה למסורת:

החידה שהכי אהבתי:

😀 🙂 😐 🙁 (הקיפו)

רמה מותאמת – עולים וחנ״מ

חַג חֲנֻכָּה

טֶקְסְט קַל + מִשְׂחָקִים

כיתות ב׳–ג׳ · עולים · חנ״מ · עם ניקוד

יצרה: רוית ראש בן ישי

שֵׁם: _____ כִּתָּה: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

חֵלֶק א׳

קוֹרְאִים

קִרְאוּ.

חַג חֲנֻכָּה

1. חֲנֻכָּה הוּא חַג שֶׁל אוֹר.
2. הַחַג נִמְשָׁךְ שְׁמוֹנָה יָמִים.
3. בְּכָל עֶרֶב מַדְלִיקִים נֵרוֹת בַּחֲנֻכִּיָּה.
4. בְּכָל עֶרֶב מוֹסִיפִים עוֹד נֵר.
5. אוֹכְלִים סufגָּנִיּוֹת וּלְבִיבוֹת.
6. מְשַׂחֲקִים בְּסְבִיבוֹן.

1 כַּמָּה יָמִים נִמְשָׁךְ חֲנֻכָּה?

① שְׁלוֹשָׁה

② שְׁמוֹנָה

③ עֲשָׂרָה

2 מָה אוֹכְלִים בַּחֲנֻכָּה?

① סufגָּנִיּוֹת

② מִצּוֹת

③ תַּפּוּחַ בִּדְבַשׁ

חנוכה – חג האורים
כיתות ב׳–ו׳
יצרה: רוית ראש בן ישי

חֵלֶק ב׳

מִלִּים שֶׁל חֲנֻכָּה

גִּזְרוּ וְהַתְאִימוּ.

חֲנֻכִּיָּה 	נֵר 	סֶפְגָּנִיָּה
לְבִיבָה 	סְבִיבוֹן 	אוֹר

3 כַּמָּה נֵרוֹת? צִיְּרוּ נֵרוֹת בַּחֲנֻכִּיָּה – בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן 1 וְעוֹד הַשָּׁמָשׁ, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי 3 וְעוֹד הַשָּׁמָשׁ.

4 מָצְאוּ:

נר | אור | שמש | נס | סביבון

ה	ו	צ	א	ת	ת	ט
ו	א	ש	ג	ו	ד	ר
כ	נ	ר	א	ג	ר	ט
ז	מ	מ	ק	ס	ר	ש
ס	ב	י	ב	ו	ן	מ
ד	ש	ת	ד	נ	ק	ש
ק	ש	ש	ל	ו	ס	ד

יצירת רונית בן שם

✂️ גזרו כאן

כַּרְטִיס יְצִיאָה

מִלָּה שֶׁל חֲנֻכָּה:

😀 🙂 😐 (הַקִּיפוּ)

יצרה: רוית ראש בן ישי